

Olivia Laing

Het uitstapje naar Echo Spring

Waarom schrijvers drinken

Vertaald door
Laura van Campenhout

2014
DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

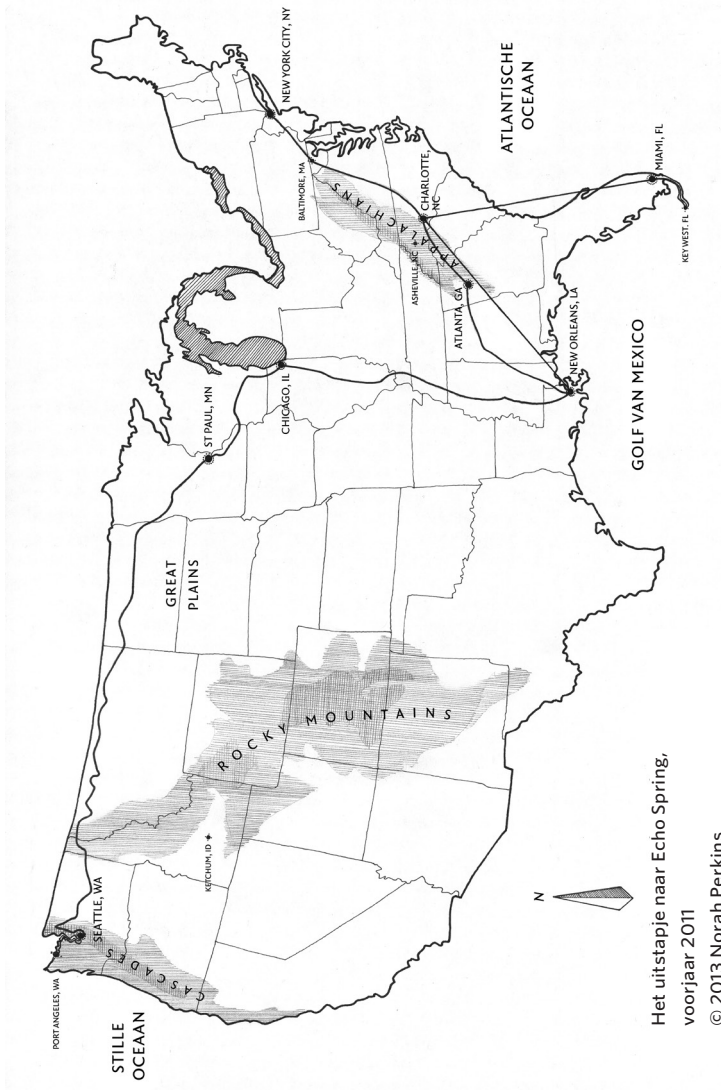
Alcoholisten die drinken komen na verloop van tijd in een roes en die steeds terugkerende roes verwoest na verloop van tijd hun leven. Hun vrienden haken af, hun gezondheid lijdt eronder, hun huwelijk gaat kapot; ze mishandelen hun kinderen en houden op met werken. En toch blijven alcoholisten drinken. Velen ondergaan een ‘persoonlijkhedenverandering’. Mensen die van huis uit eerlijk zijn, gaan misschien liegen, stelen en bedriegen; elke vorm van misleiding wordt aangegrepen om hun drankgebruik te beschermen of te verbergen. Een dag later kunnen gevoelens van schaamte en wroeging overwelldigend zijn; veel alcoholisten zullen zich afzonderen om ongestoord te kunnen drinken. Een alcoholist kan wegkruipen in een motelkamer en daar dagen achter elkaar, een hele week, doorzakken. De meeste alcoholisten raken sneller geïrriteerd; ze zijn hypergevoelig voor alles wat in de verte op kritiek lijkt. Veel alcoholisten lijden aan zelfoverschatting, maar bij nadere beschouwing is te zien dat hun gevoel voor eigenwaarde verdwenen is.

Handbook of Medical Psychiatry,

David P. Moore en James W. Jefferson (red.)¹

Rustig, rustig, meneer Bones. Ik sta aan jouw kant

‘Dream Song 36’, John Berryman²

Het uitstapje naar Echo Spring,
voorjaar 2011
© 2013 Norah Perkins

Echo Spring

Wat dacht je hiervan? Iowa City, 1973. Twee mannen in een cabrio, een Ford Falcon die betere tijden heeft gekend. Het is winter, zo koud dat botten en longen er pijn van doen, knokkels rood worden, neuzen gaan lopen. Als je bij hen naar binnen kon kijken terwijl ze langs komen rammelen, zou je zien dat de oudste van de twee, de man die niet achter het stuur zit, geen sokken aanheeft. Hij draagt loafers aan zijn blote voeten, maar voelt geen kou – net een scholier op een zomers uitstapje. Hij zou trouwens best voor een jongen kunnen doorgaan: een tengere gestalte in een tweed jasje van Brooks Brothers en een flanellen broek, keurig gekamde haren. Het enige wat hem verraadst is zijn gezicht, dat in sombere plooien afhangt.

De andere man is groter, potiger, vijfendertig. Bakkebaarden, een slecht gebit, een afgedragen trui met gaten op de ellebogen. Het is bijna negen uur 's morgens. Ze gaan de snelweg af en rijden het parkeerterrein van de slijter op. De winkelbediende staat voor de deur, de sleutels fonkelen in zijn hand. De meerijder ziet hem staan, gooit zijn portier open en stapt uit de nog rijdende auto. 'Toen ik eenmaal de winkel in kwam,' zal de ander lange tijd later schrijven, 'stond hij al bij de kassa met twee liter whisky.'¹

Ze rijden weg terwijl ze de fles onderling doorgeven. Over een paar uur zullen ze op de University of Iowa veelzeggend wankel voor de klas

staan. Beide mannen hebben, zoveel is duidelijk, een groot alcoholprobleem. Bovendien zijn ze allebei schrijver, een van de twee een heel bekende, de ander viert pas sinds kort triomfen.

John Cheever, de oudste, heeft drie romans geschreven – *The Wapshot Chronicle*, *The Wapshot Scandal* en *Bullet Park* – en een aantal van de meest wonderbaarlijkste en bijzondere korte verhalen die ooit zijn geschreven. Hij is eenenzestig. In mei is hij met spoed naar het ziekenhuis gebracht wegens dilaterende cardiomyopathie, een bewijs dat alcohol het hart immense schade toebrengt. Op zijn derde dag op de intensive care kreeg hij delirium tremens, en dat ging met zoveel geweld gepaard dat hij in een leren dwangbuis onder controle gehouden moest worden. Het gastdocentschap in Iowa – een semester lesgeven aan de beroemde Writers' Workshop – zal een paspoort naar een beter leven hebben geleken, maar voorlopig is er van verbetering geen sprake. Zijn gezin is om diverse redenen thuisgebleven en hij heeft, als een vrijgezel, zijn intrek genomen in een eenpersoonskamer in het Iowa House Hotel.

Ook Raymond Carver, de jongste, is sinds kort lid van de faculteitsstaf. Zijn kamer, onder die van Cheever, is identiek aan die van zijn collega. In beide kamers hangt dezelfde reproductie aan de muur. Ook hij is alleen gekomen; zijn vrouw en tienerkinderen zijn in Californië gebleven. Hij wil al zijn hele leven schrijven en ondervindt al zijn hele leven dat de omstandigheden geenszins meewerken. Drinken doet hij al geruime tijd, maar ondanks de ravage die dat heeft aangericht, is het hem gelukt twee dichtbundels te voltooiën en aan een oeuvre van korte verhalen te werken; veel ervan worden in kleine tijdschriften geplaatst.

Op het eerste gezicht lijken de mannen elkaars tegenpolen. Cheever oogt en klinkt helemaal als de welgestelde 'wasp' – de burgerlijk-traditionele, protestantse, blanke Amerikaan – maar bij nadere kennisgeving blijkt dat een ingewikkeld soort kunstgreep te zijn. Carver daarentegen is een arbeiderszoon uit Clatskanie, Oregon, die zijn

schrijfbaarheid jarenlang heeft gefinancierd met nederige baantjes als conciërge, vakkenvuller en schoonmaker.

Ze hebben elkaar leren kennen op de avond van 30 augustus 1973. Cheever klopte aan bij kamer 240 met een glas in de hand en stelde zich, aldus Jon Jackson, een student die ook aanwezig was, voor met: ‘Neem me niet kwalijk. Mijn naam is John Cheever. Kan ik wat whisky lenen?’ Carver, verheugd dat hij een van zijn helden ontmoette, stak hem hakkelend een megafles Smirnoff toe. Cheever aanvaardde een borrel, maar hoefde geen opsmuk in de vorm van ijs of jus d’orange.

De twee mannen beseften dat hier sprake was van een meervoudige interesse en sloten onmiddellijk vriendschap. Ze zaten vaak samen in de Mill-bar, waar alleen bier werd geschonken, om over literatuur en vrouwen te praten. Twee keer in de week reden ze in de Falcon van Carver naar de slijter voor whisky, die ze op Cheevers kamer opdronken. ‘We deden samen niks anders dán drinken,’ meldde Carver later in *The Paris Review*. ‘Ik bedoel, we werkten onze cursus wel af, op een bepaalde manier. Maar volgens mij hebben we al die tijd dat we er waren [...] geen van beiden de hoes van onze typemachine gehad.’

Het vreemde aan dit vergeefse jaar, nog afgezien van alle rampen die meteen erna zouden volgen, is dat Cheever het in zekere zin heeft voorspeld. Tien jaar eerder had hij een kort verhaal geschreven dat op 18 juli 1964 in *The New Yorker* werd geplaatst. ‘The Swimmer’ gaat over wat alcohol bij iemand kan aanrichten; hoe grondig een leven erdoor om zeep kan worden geholpen. Het verhaal begint met een typisch cheevereske zin: ‘Het was een van die midzomersondagen waarop iedereen bij elkaar zit en zegt: “Ik heb gisteravond te veel gedronken.”’²

Een van die mensen is Neddy Merrill, een slanke, jongensachtige man met een prettig vitale uitstraling. Als hij ’s ochtends de zon in draaft voor een duik in het zwembad van zijn gastheer, krijgt hij het geweldige idee om naar huis te gaan via een ‘keten van zwembaden [...] die bijna-onderaardse stroom die in een boog door de provincie liep’.

Ter ere van zijn vrouw noemt hij deze geheime route van diverse waterwegen Lucinda. Maar er is nog een ander vloeibaar pad, en ook dat volgt hij: een snoer van borrels, genoten op de terrassen en in de tuinen van zijn burens, en via deze route, die veel riskanter is, daalt hij geleidelijk af naar het griezelige, tragische slot van het verhaal.

Opgetogen vanwege zijn geweldige plan zwemt hij door de tuin van de Grahams, de Hammers, de Lears, de Howlands, de Crosscups en de Bunkers. Op zijn zelfverkozen doortocht laat hij zich van drank voorzien door de ‘inheemse bevolking’, met wier gebruiken en tradities, zo denkt hij stiekem bij zichzelf, hij met beleid zou moeten omspringen ‘als hij zijn bestemming ooit wilde bereiken’. Het volgende huis op zijn route ligt er verlaten bij en nadat hij het zwembad van de Levy’s is overgezwommen, schenkt hij in hun paviljoentje zelf maar een borrel in: zijn vierde, berekent hij vaag, misschien zijn vijfde al. Er is in de loop van de dag een formidabele stapelwolk ontstaan en nu barst het onweer los; de regen klettert op de eiken en er hangt de aangename geur van cordiet.

Neddy houdt van onweer, maar door deze stortbui verandert het verloop van zijn dag. Schuilend in het paviljoentje ziet hij de Japanse lampion ‘die mevrouw Levy eerverleden jaar in Kyoto had gekocht, of was het het jaar daarvoor geweest?’ We zijn allemaal het spoor van de tijd wel eens bijster, even de tel kwijt in de chronologie. Maar dan flakkert er in het tijdsverloop nog iets verdachts op. De es heeft door de regen al zijn blad verloren, het gazon ligt vol rode en gele bladeren. Het is midzomer, denkt Neddy ferm, dus die boom zal wel ziek zijn, maar dit herfststeken geeft hem toch een nare steek van melancholie.

Het gevoel van naderend onheil wordt heviger. Bij de Lindleys is de paardrijbaan overwoekerd; hun dieren zijn blijkbaar verkocht. Tot overmaat van ramp staat het zwembad van de Welchers leeg. De Lucinda, die magische, gulle rivier, heeft gefaald, ze is opgedroogd. Neddy is volkomen van zijn stuk gebracht en begint in alle ernst te twijfelen aan

zijn greep op de tijd. ‘Ging zijn geheugen achteruit of had hij het zo geoeffend in het verdringen van onaangename feiten dat hij zijn waarheidszin had beschadigd?’ Maar hij vermant zich en leeft dusdanig op dat hij Route 424 kan oversteken, een overtoom die lastiger en bedreigender blijkt dan gedacht.

Dan trotseert hij de openbare zwembaden met hun fluitjes en afwaswater. Leuk is anders, maar hij is er in een mum van tijd mee klaar en werkt zich door het beboste deel van het landgoed van de Hallorans naar het diepe, schitterende goudgeel van hun zwembad, dat door een beek wordt gevoed. Maar ook hier bekruipt Neddy het bizarre gevoel dat de wereld waar hij doorheen reist hem om een of andere reden vreemd voorkomt, of dat hij voor die wereld een vreemde is. Mevrouw Halloran informeert bezorgd naar zijn arme kinderen en mompelt iets over de verkoop van zijn huis. En als hij doorloopt, merkt Neddy dat zijn zwembroek zo ruim zit. Kan dat wel, vraagt hij zich af, dat je in één middag zoveel afvalt? De tijd klotst heen en weer als een borrel in een glas. Het is nog altijd nadrukkelijk dezelfde dag, maar van de warmte van midzomer is niets meer te merken en de wind voert de geur van houtvuur aan.

Van de Hallorans gaat Neddy naar het huis van hun dochter; hij heeft zijn hoop gevestigd op het glas whisky dat hij er wil vragen. Helen begroet hem hartelijk, maar heeft al drie jaar geen druppel drank meer in huis. In de war, verkleumd tot op het bot, ploetert hij het zwembad over en loopt dwars door de velden naar de Biswangers. Aan de herrie te horen is er een feestje in volle gang. Hij dwaalt er rond, nog altijd vrijwel naakt. Maar het is vreemd genoeg gaan schemeren en op het water van het zwembad ligt ‘een winterse glans’. Mevrouw Biswanger, die Neddy jarenlang voor haar feestjes heeft willen strikken, denkt daar inmiddels blijkbaar anders over. Ze doet onbeleefd tegen hem als ze hem begroet en achter zijn rug hoort hij haar zeggen: ‘Van de ene dag op de andere zaten ze op zwart zaad – alleen nog maar een inkomen-

tje – en op een zondag kwam hij hier dronken aanzetten en vroeg of we hem vijfduizend dollar wilden lenen...’ Dan doet de barman onbeschoft tegen hem, en dat bevestigt zijn vage vermoeden dat er op het sociale vlak gezichtsverlies is geleden, dat het is onthouden en te boek gesteld.

Hij ploetert voort en komt door de tuin van een ex-minnares, maar kan zich niet precies meer herinneren wanneer of in wat voor stemming hij de relatie verbrak. Ook zij is niet onverdeeld blij om hem te zien, en doet ook al kribbig omdat hij misschien geld wil. Bij zijn vertrek valt hem op dat de afkoelende lucht herfstig ruikt, waarnaar is niet helemaal duidelijk, maar de geur is ‘penetrant als benzine’. Herfstasters? Chrysanten? Hij kijkt omhoog en ziet dat de sterrenbeelden van de winter hun plaats aan de nachthemel hebben ingenomen. Door onzekerheid overmand begint hij voor het eerst in zijn volwassen leven te huilen.

Hij heeft nog maar twee zwembaden voor de boeg. Hij trekt zijn laatste baantjes, maaiend met zijn armen, happend naar lucht, en loopt dan in zijn natte zwembroek over de oprit naar zijn huis. Maar nu worden de toespelingen op zijn gekelderde fortuin duidelijk, want er brandt nergens licht, de deuren zitten op slot, de kamers zijn leeg en zo te zien heeft er al lange tijd niemand meer gewoond.

*

‘The Swimmer’ was me te binnen geschoten omdat ik in het luchtruim boven New York aan het dalen was, waar het land uiteenviel in groepjes eilanden en moerassen. Er zijn van die onderwerpen die thuis niet ter hand genomen kunnen worden, en daarom was ik aan het begin van het jaar van Engeland naar Amerika gegaan, een land dat ik nauwelijks kende. Ik wilde tijd hebben om na te denken, en het onderwerp waarover ik wilde nadenken was alcohol. Ik had de winter doorgebracht in

een vakantiehuisje op het platteland van New Hampshire en nu de lente was gekomen, was ik op weg naar het zuiden.

Toen ik hier de vorige keer vloog, was de aarde wit tot aan de noordpool en lag de bochtige Connecticut River tussen donkere stroken bevroren bos, blauwgrijs glanzend als de loop van een geweer. Nu was het ijs gesmolten en het hele landschap schitterde. Het deed me denken aan een zin van Cheever, dat het leven ‘in een wereld die zo rijk was aan water [hem] voorkwam als een genade, een weldaad’.

‘The Swimmer’, dat wat mij betreft tot de mooiste verhalen hoort die ooit zijn geschreven, beschrijft in zijn vreemde verdichtingen de hele levensloop van de alcoholist, en in dat donkere traject wilde ik me verdiepen. Ik wilde weten waardoor mensen gingen drinken en wat drank met hen deed. En wat ik vooral wilde weten, was waarom schrijvers dronken en wat voor gevolgen die geestrijke marinade heeft gehad op de literatuur als geheel.

John Cheever en Raymond Carver zijn bij lange na niet de enige schrijvers wier leven door de drank is verwoest. Ze zijn in gezelschap van Ernest Hemingway, William Faulkner, Tennessee Williams, Jean Rhys, Patricia Highsmith, Truman Capote, Dylan Thomas, Marguerite Duras, Hart Crane, John Berryman, Jack London, Elizabeth Bishop, Raymond Chandler... de lijst is ontstellend lang. Zoals Lewis Hyde opmerkt in zijn essay ‘Alcohol and Poetry’, ‘waren vier van de zes Amerikanen die de Nobelprijs voor de literatuur hebben gekregen, aan drank verslaafd. Van onze alcoholische schrijvers heeft ongeveer de helft ten slotte zelfmoord gepleegd.’³

Alcoholisme is geen eenvoudig te omschrijven aandoening. De voornaamste kenmerken zijn, aldus de American Society of Addiction Medicine, ‘onvoldoende controle over drankgebruik, constant bezig zijn met de drug alcohol, alcohol blijven gebruiken ondanks de nadelige gevolgen ervan en vervorming van het denken, in het bijzonder ontkenning’.⁴ In 1980 verving de *Diagnostic and Statistical Manual of*

Mental Disorders de term ‘alcoholisme’ door twee nauw gerelateerde stoornissen: alcoholmisbruik (omschreven als ‘herhaald gebruik ondanks terugkerende schadelijke effecten’) en alcoholafhankelijkheid (omschreven als ‘*alcoholmisbruik* in combinatie met tolerantie, onthouding en een ongecontroleerd verlangen naar drank’).

Over wat de ziekte veroorzaakt, is het laatste woord nog niet gezegd. Mijn oude *Merck Manual* uit 1992 zegt onder het kopje ‘Oorzaken’ onomwonden: ‘De oorzaak van alcoholisme is onbekend.’⁵ In de tussenliggende jaren zijn er volop onderzoeksprogramma’s en academische studies geweest, maar de heersende opvatting is nog altijd dat alcoholisme wordt veroorzaakt door een raadselachtige combinatie van factoren als persoonlijkheidskenmerken, prille jeugdervaringen, maatschappelijke invloeden, genetische aanleg en een abnormale hersenwerking. De laatste editie van de *Merck Manual* komt na een opsomming van deze mogelijke oorzaken tot de vrij sombere conclusie: ‘Zulke generalisaties nemen echter niet weg dat alcoholconsumptie bij iedere gebruiker kan leiden tot stoornissen, ongeacht leeftijd, geslacht, achtergrond, etnische afkomst of maatschappelijke omstandigheden.’⁶

Het verbaast me niets dat de theorieën die schrijvers in het algemeen naar voren brengen eerder een symbolische inslag hebben dan een sociologische of wetenschappelijke. In een bespreking van Poe heeft Baudelaire gezegd dat alcohol een wapen was geworden ‘om iets in zijn binnenste te doden, een worm die niet wilde sterven’. Saul Bellow constateerde in zijn inleiding bij *Recovery*, de postume roman van de dichter John Berryman: ‘De inspiratie ging gepaard met een doodsbedreiging. Terwijl hij de dingen schreef waarop hij had gewacht, waarvoor hij had gebeden, stortte hij in. De drank bracht stabiliteit. De fatale intensiteit werd er enigszins door getemperd.’⁷

Iets in deze antwoorden en de mengeling van motieven die erdoor wordt onthuld lijkt te duiden op een aspect van alcoholverslaving dat dieper gaat en meer resoneert dan de socio-genetische verklaringen

die tegenwoordig gangbaar zijn. Dat is de reden dat ik naar drinkende *schrijvers* wilde kijken, al weten we allemaal dat onze samenleving eigenlijk geen enkele geleding kent die immuun is voor de bekoringen van alcohol. Schrijvers zijn, gezien hun talent, natuurlijk degenen die de aandoening het beste beschrijven. Ze hebben vaak geschreven over eigen ervaringen of ervaringen van tijdgenoten, hetzij omgewerkt tot fictie, hetzij in de brieven, autobiografieën en dagboeken die ze gebruikten om dieper door te dringen in hun eigen leven – of het tot mythe te verheffen.

Toen ik die papierberg begon door te lezen, realiseerde ik me bovendien dat er tussen deze schrijvende mannen en vrouwen een band bestond, zowel fysiek als in de vorm van een aaneenschakeling van zich herhalende patronen. Ze waren elkaars vriend en bondgenoot, elkaars mentor, student en inspiratiebron. Behalve Raymond Carver en John Cheever in Iowa waren er nog andere drinkmaten, andere veelbesproken loyaliteiten. Hemingway en Fitzgerald pimpelden in de jaren twintig samen in de cafés van Parijs en de dichter John Berryman stond als eerste aan het bed van de overleden Dylan Thomas.

En dan had je de echo's. Mijn interesse ging vooral uit naar zes schrijvers, allemaal mannen, wier ervaringen kennelijk naadloos op elkaar aansloten en elkaar spiegelde. De meesten hadden dat meest freudiaanse aller ouderparen, een dominerende moeder en een zwakke vader – of vonden zelf dat ze dat hadden. Ze werden allemaal gekweld door zelfhaat en het gevoel tekort te schieten. Drie van hen waren volleerde schuinsmarcheerders en bijna allemaal werden ze in hun seksualiteit geconfronteerd met conflict en teleurstelling. De meesten zijn op middelbare leeftijd gestorven en bij de sterfgevallen die geen zelfmoord waren, was er meestal een rechtstreeks verband met de jaren van zwaar, hectisch leven. Ze hebben allemaal wel eens, en in verschillende mate, geprobeerd de fles te laten staan, maar slechts twee van hen zijn erin geslaagd om laat in hun leven geheelonthouder te worden en te blijven.

Tragische levens, zo klinkt het, de levens van mislukkelingen of dé-générés, en toch heeft dit zestal – F. Scott Fitzgerald, Ernest Hemingway, Tennessee Williams, John Cheever, John Berryman en Raymond Carver – gezamenlijk een deel voortgebracht van het allermooiste wat er in deze wereld is geschreven. Zoals Jay McInerney heeft opgemerkt over Cheever: ‘Er zijn duizenden alcoholisten geweest die seksueel met zichzelf overhooplagen, maar er was er maar één die “The Housebreaker of Shady Hill” en “The Sorrows of Gin” heeft geschreven.’⁸

Als ik er even de tijd voor nam, zag ik ze een voor een voor me. Ik zag Fitzgerald met een gardistendas, zijn blonde haar glad over zijn schedel gekamd, stilletjes overtuigd van de voortreffelijkheid van *The Great Gatsby*: een vriendelijke man wanneer hij je niet de dansvloer op trok of je horloge in de soep liet meekoken. Ernest Hemingway zag ik altijd voor me aan het roer van een boot of op jacht in het frisse hoogland, volledig gefocust op de taak die hij zich had gesteld. En naderhand met zijn bril op aan de schrijftafel, waar hij het Michigan van de Nick Adams-verhalen opriep, en corridas en steden, forelbeken en slagvelen, een wereld die je bijna kunt ruiken.

Ik zag Tennessee Williams met een Ray-Ban op zijn neus en in korte safaribroek, discreet aanwezig bij de repetitie van een van zijn toneelstukken, *A Streetcar Named Desire* of *Suddenly Last Summer*. De tekst mag nog worden gewijzigd, dus past hij desgevraagd passages aan, en balkt zijn ezelslach bij de meest trieste regels. Cheever zag ik bij voorkeur fietsend, iets wat hij laat in zijn leven was gaan doen, en Carver stelde ik me altijd voor met sigaret, breedgeschouderd maar met zachte tred. En dan was er nog John Berryman, de schoolmeesterachtige dichter en professor, die met glinsterende brillenglazen en een enorme baard zijn studenten aan Princeton of de University of Minnesota voorlas uit *Lycidas* en de hele klas liet zien hoe ‘prachtig’ het was.

Er zijn veel boeken en artikelen waarin niets liever wordt gedaan dan precies beschrijven hoe buitensporig en schandelijk alcoholische schrijvers zich kunnen gedragen. Dat was niet mijn bedoeling. Ik wilde ontdekken hoe deze mannen – en parallel daaraan een aantal van de vele anderen die dezelfde ziekte hebben gehad – hun verslaving hebben ervaren en hoe ze erover dachten. Op zijn minst drukte dat mijn vertrouwen uit in de literatuur en het vermogen daarvan om de moeilijkere regionen van de menselijke ervaring en kennis in kaart te brengen.

Wat betreft de oorsprong van mijn belangstelling kan ik maar beter meteen vertellen dat ik ben opgegroeid in een alcoholisch gezin. Tussen mijn achtste en elfde heb ik in een huis gewoond waar alcohol de scepter zwaaide, en de impact van die periode is nu nog merkbaar. Toen ik als zeventienjarige Tennessee Williams' toneelstuk *Cat on a Hot Tin Roof* las, was dat voor mij de eerste keer dat het gedrag uit de omgeving waar ik ben opgegroeid niet alleen werd benoemd en afgebakend, maar ook actief onder ogen werd gezien. Sindsdien heeft alles wat schrijvers te zeggen hebben over alcohol en de gevolgen ervan me beziggehouden. Als ik alcoholisten – die in mijn volwassen leven ook

ruim vertegenwoordigd leken – hoopte te doorgronden, zou dat moeten gebeuren door het bezinnsel te bestuderen dat ze in boeken hadden achtergelaten.

In *Cat* stond één regel die me jarenlang is bijgebleven. Brick, de dronkaard, is bij zijn vader geroepen. Big Daddy praat hem de oren van het hoofd en na een tijdje vraagt Brick om zijn kruk. ‘Waar ga jij heen?’ vraagt Big Daddy en Brick zegt: ‘Ik maak even een uitstapje naar Echo Spring.’ In de fysieke werkelijkheid is Echo Spring niets meer of minder dan de bijnaam voor een drankkast, vernoemd naar het merk whisky dat erin staat. Maar symbolisch verwijst de naam naar iets totaal anders: misschien naar het verwezenlijken van stilte of het uitwissen van nare gedachten dat, in elk geval tijdelijk, mogelijk wordt gemaakt door de juiste hoeveelheid drank.

Echo Spring. Het klinkt als een heerlijke, troostrijke plek. En er klinkt nog een echo in mee. Al dan niet toevallig delen deze mannen bijna allemaal een diepe, verrijkende liefde voor water. John Cheever en Tennessee Williams waren hartstochtelijke, zelfs fanatieke zwimmers, terwijl Hemingway en Fitzgerald een blijvende genegenheid voor de zee gemeen hadden. Raymond Carvers relatie met water – vooral de ijskoude, flessengroene forelbeken die uit de bergen boven Port Angeles omlaag komen gestort – zou uiteindelijk de fundamentele plaats krijgen die voorheen door zijn schadelijke behoefte aan alcohol werd ingenomen. In een van zijn latere, toegankelijke gedichten schreef hij:

Ik heb ze lief zoals mannen soms paarden
 liefhebben of prachtige vrouwen. Ik heb iets
 met dit koude snelle water.
 Alleen al als ik ernaar kijk stroomt mijn bloed
 en tintelt mijn huid.⁹

Ook het woord 'uitstapje' leek van belang. Veel alcoholisten, ook de schrijvers in wie ik geïnteresseerd was, waren onophoudelijk op reis; voortgedreven als rusteloze zielen doorkruisten ze hun eigen land en andere landen op deze wereld. Ik kwam, à la Cheever, op het idee om de loop van een aantal van deze rusteloze levens in kaart te brengen aan de hand van een concrete reis door Amerika. Mijn plan voor de komende weken bestond uit wat in AA-kringen bekendstaat als een *geographical*, een tocht van plaats naar plaats, dwars door het land, eerst in zuidelijke richting via New York naar New Orleans en Key West, dan naar het noordwesten via St. Paul, de locatie van John Berrymans tot mislukking gedoemde herstel, en vandaar naar de rivieren en kreken van Port Angeles, waar Raymond Carver zijn laatste, blije jaren doorbracht.

Op een landkaart ziet deze reisroute er lukraak en zelfs wat masochistisch uit, vooral omdat ik van plan was hoofdzakelijk per trein te reizen. Maar net als zoveel wat met het onderwerp te maken heeft, was ook hier de ware betekenis versleuteld. Al deze locaties hebben gefungeerd als tussenstation of vaste halte waar de stadia van de drankverslaving een voor een gestalte hebben gekregen. Door ze in deze volgorde te bezoeken, leek het me mogelijk een soort topografische kaart van het alcoholisme samen te stellen, waarop ik het verloop van de ziekte bijhield, van het genot van de roes tot en met de slopende realiteit van het ontwenningproces. En terwijl ik al reizend aan het werk was, heen en weer bewegend tussen boeken en levens, zou ik hopelijk beter gaan begrijpen wat een alcoholverslaving inhield, of in elk geval meer te weten komen over wat de betekenis van alcohol is geweest volgens degenen die zelf met zo'n verslaving hebben geworsteld en er in sommige gevallen aan zijn bezweken.

De eerste stad kwam snel dichterbij. Terwijl ik uit het vliegtuigraampje had zitten kijken, was het lampje van de veiligheidsgordel groen geworden. Ik tastte naar de gesp en keek weer naar buiten. Daar kwam

de grond snel omhoog door grote hoeveelheden kleurloze lucht. Nu was Long Island te zien; aan de overkant van het woelige water lagen de landingsbanen van het JFK. Erachter tekenden zich de contouren af van de wolkenkrabbers op Manhattan, als een stalen leger dat zich in de lichte lucht oprichtte. ‘Soms lijken dit verhalen te zijn uit een lang vervlogen wereld, waarin de stad New York nog door rivierlicht werd beschenen,’¹⁰ schreef een weemoedig gestemde John Cheever over de stad die hem het dierbaarst was. Ze leek inderdaad te schitteren, een eilandcitadel begrensd door het water van de Atlantische Oceaan dat een tinnen gloed afgaf toen we er boven de golven op afgingen.